

Gratis colleges volgen via internet

Steeds meer universiteiten zetten hun hoorcolleges gratis op internet, om zo reclame te maken voor hun eigen onderwijskwaliteit. Leken volgen de lessen ook.

Door MARIANNE HESELMANS
ROTTERDAM, 16 SEPT. Geschiedenis van het Oude Testament, organische chemie, tandheelkunde, auteursrechten van films of non-lineaire programmering. Wie deze vakken wil studeren, hoeft niet meer naar de universiteit te fietsen of collegegeld te betalen – steeds meer universiteiten, ook in Nederland, zetten lesmateriaal gratis op internet. De TU Delft en de Open Universiteit doen het al, Groningen en Leiden hebben vergevorderde plannen. De belangrijkste reden: studenten trekken.

„We profileren ons hiermee”, zegt onderwijsdirecteur Ank Mulder van de TU Delft. De universiteit trekt dit jaar 250.000 euro uit om collegematerialen gratis online aan te bieden. Sinds 2007 plaatste de universiteit materiaal van veertig colleges op internet, onder meer van de studierichting watermanagement. Mulder: „Met open onderwijsmateriaal bereiken

we meer mensen dan op een onderwijsbeurs. En het is ook eerlijke voorlichting. Iedereen kan daarmee zelf de kwaliteit van ons onderwijs beoordelen en VWO-leerlingen kunnen beter inschatten of een studie iets voor hen is.”

Het initiatief van de TU Delft past in een internationale ontwikkeling. Het idee van *open courseware* – gratis cursusmateriaal – komt oorspronkelijk van het Massachusetts Institute of Technology (MIT) in Cambridge (VS). Het MIT begon in 2001 en heeft inmiddels tweeduizend colleges geplaatst op <http://ocw.mit.edu>.

Het MIT is ook aangesloten bij de overkoepelende site <http://ocw-consortium.org> (waarin ocw weer staat voor open courseware). Daaraan doen 250 universiteiten mee, waaronder de TU Delft en de Open Universiteit. De site, een initiatief van universiteiten, wordt voornamelijk betaald door filantropen en het bedrijfsleven. Via de site zijn duizenden colleges in verschillende talen te vinden, vaak inclusief dictaten, powerpointpresentaties, computersimulaties en videomateriaal.

De sponsors en deelnemende universiteiten hebben als officieel doel: ‘toegang tot hoogwaardig onderwijsmateriaal voor iedereen

en overal’. Maar de motieven zijn niet louter ideëel. Gratis colleges zijn inmiddels zo belangrijk voor de pr dat universiteiten vinden dat ze niet meer zonder kunnen.

De Rijksuniversiteit Groningen heeft deze zomer 1 miljoen euro uitgetrokken om voor 2015 het onderwijsmateriaal van vierhonderd colleges op internet te zetten.

Watermanagement van de TU Delft is populair in Indonesië

Volgens de adviescommissie die dat besluit voorbereidde, moeten instellingen wel meedoen. „Universiteiten die deze stap niet nemen”, schreef de commissie in maart, „zullen er in de toekomst (die al begonnen is) van verdacht gaan worden hun eigen cursussen niet goed genoeg te vinden om aan de openbaarheid prijs te geven.” Ook de Universiteit Leiden is begonnen: die universiteit ontwikkelt als proef open onderwijsmateriaal voor zes colleges.

De Open Universiteit startte in 2006 met gratis colleges op internet en heeft inmiddels materiaal

vrijgegeven van zestien cursussen. De bijbehorende website werd sindsdien meer dan een miljoen maal bezocht, aldus de instelling. Volgens Paul Kirschner, hoogleraar Onderwijspsychologie op de Open Universiteit, krijgen docenten vaak waardevolle aanvullingen en correcties van gebruikers. Slechte colleges op internet zullen vanzelf verdwijnen, denkt hij. „Er zullen ranglijsten ontstaan, gebaseerd op reacties van gebruikers.” Hij organiseert komende herfst een symposium in Barcelona over open lesmateriaal en hoopt zo nog meer Europese onderwijsinstellingen te interesseren. „Veel onderwijsinstellingen weten er nog te weinig van.”

In hoeverre de colleges echt worden gebruikt, is moeilijk te meten, zeggen de deelnemende instituten. Zouden er tandartsen zijn die zich bijscholen met de cursus ‘geriatische tandheelkunde’ van Tufts University? Woordvoerder Stephen Carson van MIT leidt uit enquêtes af dat er jaarlijks zo’n 250.000 regelmatige gebruikers van de colleges zijn, van Haïtiaanse straatlantaarnontwerpers die colleges Elektrotechniek volgen, tot Indiase programmeurs die zich in de ICT bijscholen. Bijna de helft van de bezoekers is geen student of

docent aan een universiteit. Zij volgen colleges omdat zij meer van hun vak of hobby willen leren. Delft heeft nog geen cijfers, maar weet dat het materiaal van de opleiding Watermanagement intensief wordt gebruikt door de Universiteit van Bandung (Indonesië).

Het MIT trekt wel studenten met zijn cursussen, weet woordvoerder Carson. Eén op de drie à vier binnenkomende studenten geeft aan dat het open onderwijsmateriaal de beslissing voor het MIT heeft beïnvloed. „We willen effectiever concurreren met andere vooraanstaande universiteiten om de beste studenten”, zegt hij.

Hoofddocent Robert Schuwer van de Open Universiteit ontving vorig jaar 655 ingevulde enquêteformulieren van mensen die een online college hadden gevolgd. Driekwart van de respondenten gaf aan de hele cursus te hebben afgemaakt. ‘Literair lezen’ bijvoorbeeld, of ‘Beleggen’ (beide 25 studieu-uren). Of een van de zogeheten ‘lokkertjes’ (in de woorden van Schuwer) als ‘Evolutie van de psychologie’. Dat materiaal, met veel mooie plaatjes, beslaat vier studieu-uren. Waarna de geïnteresseerde wordt uitgenodigd zich in te schrijven bij de Faculteit Psychologie, tegen betaling uiteraard.